

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Tdo/52/2021
Identifikačné číslo spisu: 5914010018
Dátum vydania rozhodnutia: 19.01.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Dana Wänkeová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:5914010018.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedníčky JUDr. Dany Wänkeovej a sudcov JUDr. Petra Paludu a JUDr. Martina Piovartsyho v trestnej veci proti obvinenému T. I. pre pokračovací obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a) Trestného zákona a iné na neverejnom zasadnutí konanom 19. januára 2022 v Bratislave o dovolaní manželky obvineného T. I. H. I. proti rozsudku Okresného súdu Ružomberok z 5. septembra 2016, sp. zn. 1T/4/2014, v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline z 19. decembra 2017, sp. zn. 3To/3/2017, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie manželky obvineného T. I. H. I. odmieta.

Odôvodnenie

Okresný súd Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 5. septembra 2016, sp. zn. 1T/4/2014, uznal obvineného T. I.Š. vinným v bode 1) a 2) z pokračovacieho obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a) Trestného zákona, v bode 1) v súbehu so zločinom sprenevery podľa § 213 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona, v bode 3) až 5) z pokračovacieho obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a) Trestného zákona, v bode 3) v súbehu s obzvlášť závažným zločinom sprenevery podľa § 213 ods. 1, ods. 4 písm. a) Trestného zákona, ktoré spáchal tak, že

X) T. I. zabezpečil všetky podklady a zrealizoval všetky potrebné úkony k tomu, aby jeho manželka H. I. ako živnostníčka s obchodným menom H. I. L., H. XXX, I., okres G., IČO: XX XXX XXX, (ďalej len f. H. I. L.) ako leasingový nájomca uzatvorila dňa 26. novembra 2007 v Žiline s leasingovým prenajímateľom spoločnosťou D. I. U., a. s. X., L. X/A, X., IČO: XX XXX XXX (ďalej len D. I. U.) leasingovú zmluvu č. 34500408, ktorej predmetom leasingu bol previnovací a výsekový automat ROTER PES 500/260, výrobné číslo XXX v hodnote 75.361,82 eura s DPH, predmet leasingu si prisvojil a nakladal s ním ako s vlastným tým, že T. I. zabezpečil všetky podklady a zrealizoval všetky potrebné úkony k tomu, aby dňa 8. januára 2008 v Banskej Bystrici, jeho manželka H. I. ako živnostníčka s obchodným menom H. I. L., H. XXX, I., okres Ružomberok, IČO: XX XXX XXX, uzatvorila ako predávajúca kúpnu zmluvu na základe ktorej predmet leasingu, ku dňu 8. januára 2008 v hodnote 75.361,82 eura s DPH, predala za kúpnu cenu 83.144,11 eura s DPH v spoločnosti P. I., spol.

s r. o., B. X. T. XX, X., IČO: XX XXX XXX (ďalej len P. I.);

X) T. I. konajúci v mene podnikateľského subjektu s obchodným menom H. I.Á. L., H. XXX, I., okres G., IČO: XX XXX XXX, dňa 15. mája 2008 v Žiline ako predávajúci uzatvoril s kupujúcim spoločnosťou C. I., s. r. o., R. X/B, X., IČO: XX XXX XXX (ďalej len C. I., s. r. o.), kúpnu zmluvu č. 11069 na predmet kúpy previnovací a výsekový automat ROTER PES 500/260, výrobné číslo XXX, v hodnote 86.109 eur, pričom ako predávajúci dňa 15. mája 2008 uviedol kupujúceho spoločnosť C. I., s. r. o., do omylu tým, že v rozpore so skutočnosťou predstieral vlastníctvo podnikateľského subjektu H. I. L., H. XXX, I., okres G., IČO: XX XXX XXX, k predmetu kúpy, čím od spoločnosti C. I., s. r. o., vylákal finančnú hotovosť vo výške 86.109 eur;

X) T. I. zabezpečil všetky podklady a zrealizoval všetky potrebné úkony k tomu, aby jeho manželka H. I. ako živnostníčka s obchodným menom H. I. L., H. XXX, I., okres G., IČO: XX XXX XXX, ako leasingový nájomca uzatvorila dňa 10. marca 2009 v Bratislave s leasingovým prenajímateľom spoločnosti N. I. U., s. r. o., so sídlom O. XX, X., IČO: XX XXX XXX, leasingovú zmluvu č. 3103555/496978/GOTZ, ktorej predmetom leasingu bol tlačový stroj etikiet Edale Alpha 250, výrobné číslo XXXXXX v hodnote 227.249 eur (270.426,31 eura s DPH), predmet leasingu si prisvojil a nakladal s ním ako s vlastným tým, že zabezpečil všetky podklady a zrealizoval všetky potrebné úkony k tomu, aby dňa 20. augusta 2009 v Žiline, jeho manželka H. I. ako živnostníčka s obchodným menom H. I. L., H. XXX, I., okres G., IČO: XX XXX XXX, uzatvorila ako predávajúca kúpnu zmluvu č. 11918 na základe ktorej predmet leasingu, ku dňu 20. augusta 2009 v hodnote 264.098,33 eura s DPH, predala za kúpnu cenu 270.426,31 eura s DPH spoločnosti C. I., s. r. o., R. X/B, IČO: XX XXX XXX;

X) T. I. v presne nezistenom čase a mieste, pravdepodobne v Ružomberku, zabezpečil nezisteným spôsobom podklady pre uzavretie kúpnej zmluvy a podpis Z. P., konateľky predávajúcej spoločnosti S. + O., spol. s.r.o., P. X, XXX XX G., IČO: XX XXX XXX, (ďalej len spoločnosť S. + O.) na kúpnej zmluve zo dňa 25. februára 2010, ktorou predal kupujúcemu spoločnosti P. I. U., spol. s r. o., B. X. T. XX, XXX XX X., IČO: XX XXX XXX, (ďalej len spol. P. I. U.) etiketovací stroj Edale Alpha 250 mm, rok výroby 2009, v. č.: XXXXXX v hodnote 125.941,27 eura s DPH, pričom pri predaji stroja uviedol spoločnosť P. I. U. do omylu tým, že v rozpore so skutočnosťou predstieral vlastníctvo spoločnosti S. + O. k predmetu kúpy, čím od spoločnosti P. I. U. vylákal finančnú hotovosť vo výške 86.196,92 eura;

X) T. I. ako konateľ predávajúceho - spoločnosť Q., spol. s. r. o., P. XX, XXX XX G., IČO: XX XXX XXX (ďalej len Q.), uzavrel dňa 13. apríla 2010 v Žiline, s kupujúcim - spoločnosťou D. I. U., a. s., L. X/A, XXX XX X., IČO: XX XXX XXX (ďalej len D. I. U.), kúpnu zmluvu k leasingovej zmluve č. 1400074, predmetom ktorej bol predaj a kúpa flexotlačového etiketovacieho stroja Edale Alpha 25, v. č.: XXXXXX s príslušenstvom v hodnote 270.426,31 eura s DPH, pričom pri predaji stroja uviedol kupujúceho D. I. U. tým, že v rozpore so skutočnosťou predstieral vlastníctvo spoločnosti Q. k predmetu kúpy, čím od spoločnosti D. I. U. vylákal finančnú hotovosť vo výške 270.426,31 eura.

Za to mu okresný súd uložil podľa § 221 ods. 4 Trestného zákona, § 41 ods. 2 Trestného zákona, za použitia § 38 ods. 2 Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere dvanásť a pol roka nepodmienečne, na ktorého výkon ho podľa § 48 ods. 4 Trestného zákona do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia. Zároveň podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku súd poškodených P. I. U., spol. s r. o., B.Á. X. T. XX, X., IČO: XX XXX XXX, C. I., s. r. o., R. X/B, X., IČO: XX XXX XXX a D. I. U., a. s., L. X/A, X., IČO: XX XXX XXX, odkazuje s uplatneným nárokom na náhradu škody, na civilný proces.

Obvinený napadol uvedený rozsudok okresného súdu odvolaním, ktoré Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 19. decembra 2017, sp. zn. 3To/3/2017, zamietol podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku ako podané oneskorene.

Doručovateľ pošty sa neúspešne pokúsil o doručenie uznesenia krajského súdu obvinenému s výzvou o opakované doručenie 15. januára 2018, následne bolo napadnuté uznesenie vrátené doručovateľom pošty krajskému súdu 17. januára 2018 (č. l. 1355) (ktorým dňom sa považuje rozhodnutie za doručené, nakoľko platí fikcia doručenia v zmysle § 66 ods. 3 Trestného poriadku).

Manželka obvineného H. I.Š. (ďalej tiež „dovolaťka“) podala najprv sama 8. decembra 2020 (č. l.

1442-1444), následne po poučení prostredníctvom zvoleného obhajcu 21. decembra 2020 (č. l. 1451-1455) dovolanie, ktoré odôvodnila podaním doručeným okresnému súdu 18. mája 2021 (č. l. 1464-1466) a to z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. l) Trestného poriadku.

V odôvodnení tohto mimoriadneho opravného prostriedku dovolateľka uviedla, že na hlavnom pojednávaní 5. septembra 2016 nebol prítomný obvinený, ale prítomný bol prokurátor a obhajca obvineného, ktorý od obvineného mal mandát na podanie odvolania. Sudca prvého stupňa, ktorý vo veci rozhodoval oznámil obhajcovi pri poučení o opravnom prostriedku, že obhajca samostatne nemá právo na podanie odvolania za obvineného a preto obhajcu o práve podať odvolanie nepoučil a oznámil, že obvinenému bude rozsudok doručený. Poznomenala, že podľa názoru súdu prvého stupňa, ktorý vyslovil v čase, keď dával poučenie o opravnom prostriedku, obhajca nemá právo podať opravný prostriedok v mene obvineného ani právo vyjadrovať sa v jeho mene. Poukázala, že totožné porušenie zákona Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval v prípade toho istého sudcu a súdu aj v inej veci sp. zn. 6Tdo/19/2018. Postupom sudcu súdu prvého stupňa, ktorý nedal obhajcovi obvineného možnosť vyjadriť sa k právu obvineného podať odvolanie a poučenie adresoval len prokurátorovi, došlo podľa dovolateľky k porušeniu zásady rovnosti strán v konaní podľa § 2 ods. 14 Trestného poriadku. Ďalej uviedla, že nezákonný postup súdu prvého stupňa aj s poukazom na existujúcu judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zapríčinil, že konanie pred týmto súdom nie je možné hodnotiť ako skončené a preto odvolací súd pri porušení jednej zo základných zásad trestného konania mal rozhodnúť o vrátení veci tomuto súdu na ďalšie konanie.

Na základe uvedených skutočností dovolateľka navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol, že napadnutým uznesením a v konaní, ktoré mu predchádzalo bol porušený zákon v § 2 ods. 7, ods. 9, ods. 14, § 34 ods. 1, § 44 ods. 2 Trestného poriadku v neprospech obvineného; aby napadnuté uznesenie a rozsudok okresného súdu zrušil v celom rozsahu a okresnému súdu sa prikázal, aby vec potrebnú v rozsahu znovu prerokoval a rozhodol. V závere dodala, že z dôvodu ochorenia advokáta na Covid, z dôvodu obmedzení existujúcich na okresnom súde počas núdzového stavu a z dôvodu potreby naštudovať pomerne rozsiahly spisový materiál, bolo odôvodnenie dovolania možné realizovať až v tomto čase.

Prokurátor príslušnej okresnej prokuratúry v písomnom vyjadrení k dovolaniu manželky obvineného uviedol, že napadnutý rozsudok okresného súdu a uznesenie krajského súdu považuje za zákonný a dostatočným spôsobom konkrétne odôvodnený. V priebehu konania neboli zistené porušenia hmotnoprávných a ani procesnoprávných predpisov a nie sú splnené dôvody dovolania uvedené v § 371 ods. 1 písm. l) Trestného poriadku tak ako ich uvádza manželka obvineného zastúpená advokátom (JUDr. Jaroslav Kokavec). V zmysle § 369 ods. 5 Trestného poriadku manželka obvineného môže podať dovolanie v prospech obvineného len s jeho výslovným písomným súhlasom. Súčasťou podaného dovolania je aj listina označená ako „Súhlas na podanie dovolania na Najvyšší súd“ bez dátumu podpisu, kde pisateľom by mal byť obvinený T. I., bytom P. XXXX/XX, G.. Uvedená listina je opatrená pečiatkou notára, pričom sa však podľa prokurátora nejedná o overenie podpisu, ale o overenie kópie listiny a to zrejme preto, aby nebolo možné overiť pravosť podpisu obvineného. Na obvineného bol 19. decembra 2017 krajským súdom pod sp. zn. 3To/3/2017 vydaný Príkaz na dodanie do výkonu trestu odňatia slobody a následne na jeho podklade okresný súd vydal 25. júla 2018 aj Európsky zatýkací rozkaz, ktorý sa doposiaľ nepodarilo zrealizovať. Nie je podľa neho vôbec isté, či obvinený vôbec žije a kde sa nachádza. V tejto situácii považoval prokurátor za predčasné rozhodovať o dovolaní manželky obvineného, ktorá ako podklad na jeho podanie predložila kópiu „súhlasu“ obvineného na podanie dovolania. Dodal, že uvedené platí o to zvlášť, keď mal obvinený uviesť v hlavičke tohto „súhlasu“ ako adresu pobytu adresu, kde sa očividne nenachádza.

Odhladnuc od uvedeného je prokurátor názoru, že žiadnym spôsobom nedošlo k porušeniu § 371 ods. 1 písm. l) Trestného poriadku a teda, že odvolací súd zamietol odvolanie podľa § 316 ods. 1, hoci na to neboli splnené zákonné dôvody, alebo zobral na vedomie späťvzatie odvolania obhajcom alebo osobou uvedenou v § 308 ods. 2 napriek tomu, že obvinený nedal výslovný súhlas na späťvzatie odvolania. Zo zápisnice o hlavom pojednávaní z 5. septembra 2016, na ktorom bol vyhlásený napadnutý rozsudok,

vyplýva, že toto bolo vykonané v neprítomnosti obvineného, avšak za účasti obhajcu - substitúta JUDr. Jaroslava Kokavca, nakoľko sa jednalo o prípad povinnej obhajoby. Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní je podľa prokurátora zrejmé, že obhajca po vyhlásení napadnutého rozsudku nezahlásil voči nemu odvolanie a pokiaľ ide o obvineného, tomuto bude rozsudok oznámený doručením. Prokurátor poukázal na § 309 ods. 1, ods. 2 a § 66 ods. 3 Trestného poriadku a uviedol, že z doručky na č. l. 1248 vyplýva, že obvinenému bol rozsudok doručený postupom podľa § 66 ods. 3 Trestného poriadku - uložením na pošte 21. októbra 2016, s tým, že za deň doručenia sa považuje v zmysle § 66 ods. 3 Trestného poriadku deň 26. októbra 2016. Zákonná 15-dňová lehota na podanie odvolania teda obvinenému uplynula dňom 10. novembra 2016. Obhajcovi prítomnému na hlavnom pojednávaní uplynula zákonná lehota na podanie odvolania dňom 20. septembra 2016. Pokiaľ teda obvinený podal prostredníctvom svojho obhajcu odvolanie až 22. novembra 2016, je podľa prokurátora zjavné, že ho podal po uplynutí 15-dňovej zákonnej lehoty, ktorá uplynula v posudzovanom prípade dňom 10. novembra 2016. V súvislosti s fikciou doručenia v zmysle § 66 ods. 3 Trestného poriadku je podľa prokurátora potrebné uviesť, že o tejto skutočnosti bol obvinený zákonným spôsobom opakovane poučený pri svojich výsluchoch v prípravnom konaní (čo potvrdil svojim podpisom). Ako adresu na doručovanie písomností uviedol naposledy prostredníctvom svojho obhajcu - X. XXX/X, G., tak ako to vyplýva z č. l. 986, na ktorú adresu mu bol aj napadnutý rozsudok doručovaný.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že obvineným podané odvolanie 22. novembra 2016 bolo podané po uplynutí zákonnej lehoty tak u obvineného, ako aj u jeho obhajcu. Skutočnosť, že obvinený si neskôr uložený rozsudok prevzal na pošte 7. novembra 2016, nemá podľa prokurátora vplyv na plynutie jeho lehoty na podanie odvolania, a to od 26. októbra 2016 v zmysle § 66 ods. 3 Trestného poriadku. Práve naopak, uvedené vyvracia tvrdenia dovolateľa, že odvolanie bolo podané oneskorene z dôvodu zlého poučenia súdom. Ešte aj v lehote od 7. novembra 2016 do uplynutia lehoty na podanie odvolania (10. novembra 2016) bola podľa prokurátora stále možnosť obvineného a to aj prostredníctvom obhajcu podať odvolanie včas. Prokurátor má za to, že doba od vyhlásenia rozsudku dňa 5. septembra 2016 až do uplynutia lehoty na podanie odvolania dňa 10. novembra 2016 bola dostatočne dlhá na to (viac ako 2 mesiace), aby obhajca obvineného v mene obvineného buď po porade s obvineným prípadne aj bez takejto porady, prípadne obvinený sám mohli podať odvolanie proti napadnutému rozsudku riadne a včas, a ktoré by mohli prípadne odôvodniť aj dodatočne. Prokurátor poznamenal, že uvedené sa však nestalo. Pokračoval, že nedbanlivostným konaním obhajcu obvineného došlo k zmeškaniu dostatočne dlhej lehoty na podanie odvolania, keďže obhajca bol prítomný na hlavnom pojednávaní už dňa 5. septembra 2016 a od vtedy mal vedomosť o plynutí lehoty na podanie odvolania a preto bolo jeho povinnosťou dohliadať na podanie odvolania včas (ak ho vôbec obvinený chcel podať keďže sa k spáchaniu skutku priznal). Obhajca bol oprávnený zahlísiť odvolanie v mene obvineného aj bez bezprostrednej porady s obvineným, pričom by bolo úlohou konajúceho súdu pri následných úkonoch trestného konania zistiť, či odvolanie obhajcu v mene obvineného nebolo podané v rozpore so skutočnou vôľou obvineného. Dodal, že uvedené sa však zo strany obhajoby nestalo.

V závere prokurátor uviedol, že nevidí dôvod, aby boli pochybenia obhajoby reparované formou dovolania, zvlášť keď v zmysle § 2 ods. 14 Trestného poriadku sú si strany v konaní pred súdom rovné. Uvedené platí o to zvlášť, keď ako uviedol vyššie, nie je vôbec zrejmé kde sa obvinený nachádza a či je vôbec nažive. S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti preto prokurátor navrhol, aby dovolací súd podané dovolanie s poukazom na ustanovenie § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol, keďže nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

Podaním doručeným okresnému súdu 14. júna 2021 sa dovolateľka prostredníctvom zvoleného obhajcu vyjadrila k vyjadreniu prokurátora a uviedla, že manžel jej po rozhodnutí krajského súdu odovzdal listinu „súhlas na podanie dovolania na Najvyšší súd“ a požiadal ju, aby v prípade možnosti podala dovolanie a do uvedeného času sa nezdržiava v mieste trvalého bydliska. Poznamenala, že má originál listiny-súhlasu manžela na podanie dovolania. Na základe informácii svojho manžela o zasahovaní istých nemenovaných osôb do trestného konania, o možnej manipulácii aj s listinami v trestnom spise sa rozhodla, že originál súhlasu obvineného predloží v prípade potreby, na vyzvanie priamo Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky. Ďalej uviedla, že podozrenie jej manžela z možnej manipulácie s trestným spisom vyplynulo z

toho, že v čase po vyhlásení rozsudku, v jeho prípade nebolo vykonané žiadne opakované doručovanie rozsudku. Doručovateľom pošty mu bolo iba v jednom prípade uložením oznámenia do schránky oznámené, že rozsudok je uložený na pošte v Ružomberku, kde si ho môže prevziať do 18 dní. Toto tvrdenie potvrdzuje aj skutočnosť, že obvinený si mohol prevziať a prevzal písomné vyhotovenie rozsudku na pošte v posledný 18. deň po jeho uložení. Žiadne iné oznámenie, ani o opakovanom doručovaní s príslušným poučením, mu doručované a doručené nebolo. O to viac nadobudol pocit o zasahovaní do spisu, keď súd druhého stupňa po asi troch stanovených termínoch na verejné zasadnutie, rozhodol na neverejnom zasadnutí bez prejednávania dôvodov jeho odvolania o zamietnutí odvolania.

Dovolateľka v mene obvineného vyslovila vážne podozrenie, že v prípade jej manžela došlo k zásahu do trestného spisu tak, aby bola skrátená lehota na podanie odvolania a teda, aby bolo možné konštatovať, že odvolanie bolo podané oneskorene. Vyslovila otázku, prečo si túto skutočnosť nevšimol už okresný súd a do decembra 2017 ani krajský súd. Z dôvodu obavy o svoj život a zdravie a tiež z obavy o život a zdravie svojich detí manželka odsúdeného nechcela v tomto štádiu konania označiť osoby, ktoré podľa jej názoru v neprospech jej manžela zasahovali nezákonným spôsobom do vyšetrovania a do vyšetrovacieho spisu. Tieto osoby jej napríklad potom ako jej manžel sa prestal zdržiavať v mieste trvalého bydliska, inštalovali na podvozok jej auta sledovacie zariadenie - GPS a túto skutočnosť oznámila na políciu. Predmetom dovolania nie je podľa dovolateľky len skúmanie času, kedy bolo podané odvolanie, ale aj skutočnosť, že sudca na hlavnom pojednávaní po vyhlásení rozsudku tým, že nepoučil jeho obhajcu o práve podať odvolanie a taktó znemožnil podať odvolanie už na hlavnom pojednávaní, porušil práva obvineného na obhajobu a konal v rozpore s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku tak, ako je to uvedené v dôvodoch dovolania, preto sa k ďalším častiam vyjadrenia prokurátora vyjadrovať nebudú.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) posúdil vec najprv v zmysle § 382 Trestného poriadku a zistil, že dovolanie bolo podané manželkou obvineného T. I. H. I. ako oprávnenou osobou podľa § 369 ods. 5 Trestného poriadku, prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], v zákonnej lehote uvedenej v § 370 ods. 1 Trestného poriadku, potom ako obvinený využil svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok (odvolanie), o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku), s obsahovými náležitosťami podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku a s uvedením dôvodu dovolania podľa odseku 2 tohto ustanovenia.

Dovolací súd, ale zároveň zistil, že manželkou obvineného uplatnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. l) Trestného poriadku, ale ani v následnom vyjadrení naznačený dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nie sú v posudzovanej veci zjavne splnené.

Úvodom považuje najvyšší súd za potrebné vo všeobecnej rovine pripomenúť, že z konštrukcie a štruktúry jednotlivých dovolacích dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku vyplýva, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu je určené na nápravu výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných chýb. Dovolanie nie je v zásade prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvého a druhého stupňa [primerane pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod č. 57/2007-II]. Povedané inými slovami, dovolaním podaným z niektorého z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 Trestného poriadku sa nemožno domáhať preskúmania skutkových zistení, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie, a ani prehodnotenia vykonaného dokazovania. Pritom platí, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takéhoto dovolacieho dôvodu podľa § 371 Trestného poriadku. Nestačí, ak podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pokiaľ v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu (pozri napr. odôvodnenie rozhodnutia

najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 51/2014).

Zároveň treba uviesť, že viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené, v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku, sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku), a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 120/2012-I). Povedané inými slovami, pri zisťovaní dôvodov dovolania dovolacím súdom je rozhodujúca ich vecná špecifikácia dovolateľom a nie ich označenie podľa § 371 Trestného poriadku.

V súvislosti s dovolateľskou námietkou porušenia práva na obhajobu [dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] najvyšší súd stabilne judikuje a aj na tomto mieste opakuje, že právo na obhajobu je potrebné v zmysle tohto dovolacieho dôvodu chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (§ 34 ods. 5 Trestného poriadku). Právo na obhajobu je jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu zabezpečujúcich „rovnosť zbraní“ medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom ako žalobcom v trestnom konaní, na strane druhej. Táto základná zásada trestného konania je v Trestnom poriadku upravená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku, vyplýva z čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a je garantovaná v ďalších významných právnych dokumentoch, akými sú Listina základných práv a slobôd a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby, a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu. Porušenie práva na obhajobu je podstatnou chybou konania. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je však koncipovaný oveľa užšie, keďže nie je ním akékoľvek (resp. každé) porušenie práva na obhajobu, ale len porušenie tohto práva zásadným spôsobom. Pri posudzovaní, či v danom prípade bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, sú dôležité konkrétne podmienky prípadu, ktoré je potrebné vyhodnotiť individuálne, ako aj vo vzájomných súvislostiach. Podstatou práva na obhajobu je zabezpečiť obhajovanie práv obvineného tak, aby v konaní boli okrem iného objasnené aj všetky skutočnosti svedčiacie v prospech obvineného, a aby sa na ne v konaní pri rozhodovaní prihliadalo.

Je potrebné taktiež zdôrazniť, že trestné konanie sa posudzuje komplexne ako jeden celok a nie je možné z hľadiska zachovania práv obvineného hodnotiť len niektoré parciálne, jednotlivo extrahované úkony, resp. postupy a na základe nich konštatovať zásadné porušenie jeho obhajobných práv. Najvyšší súd však z obsahu rozsudku okresného súdu nezistil žiadne skutočnosti svedčiacie o tom, že by v priebehu konania na súdoch nižšieho stupňa došlo k porušeniu práva obvineného T. I. na obhajobu. Naopak, jeho právo na obhajobu bolo v priebehu trestného konania v plnom rozsahu zachované, pričom obvinený mal možnosť zúčastňovať sa pojednávaní a uplatňovať svoje práva či už osobne, alebo prostredníctvom obhajcu, pričom toto svoje právo v priebehu konania aj aktívne využíval.

Podľa § 371 ods. 1 písm. l) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak odvolací súd zamietol odvolanie podľa § 316 ods. 1, hoci na to neboli splnené zákonné dôvody, alebo zbral na vedomie späťvzatie odvolania obhajcom alebo osobou uvedenou v § 308 ods. 2 napriek tomu, že obvinený nedal výslovný súhlas na späťvzatie odvolania.

Ak obvinený podal odvolanie až po uplynutí zákonnej lehoty na podanie odvolania a v dôsledku toho odvolací súd nemohol preskúmať rozsudok súdu prvého stupňa, a preto odvolanie podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku zamietol ako oneskorene podané, nie je proti takému rozhodnutiu dovolacieho súdu prípustné dovolanie (§ 368 ods. 1 Trestného poriadku), okrem prípadu, ak by obvinený v dovolaní namietal, že odvolanie nebolo podané oneskorene, a preto je naplnený dovolací dôvod spočívajúci v zamietnutí riadneho opravného prostriedku bez splnenia procesnej podmienky na také rozhodnutie [§ 371 ods. 1 písm. l) Trestného poriadku] (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 24/2011).

Podľa § 66 ods. 3 Trestného poriadku ak nebol adresát zásielky, ktorú treba doručiť do vlastných rúk,

zastihnutý na adrese, ktorú na tieto účely uviedol, zásielka sa uloží u orgánu, ktorý zásielku doručuje, a adresát sa vhodným spôsobom upovedomí, že mu zásielku príde doručiť znovu v určitý deň a hodinu. Ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledný, uloží sa písomnosť na pošte alebo orgáne obce a adresát sa vhodným spôsobom upovedomí, kde a kedy si môže zásielku vyzdvihnúť. Ak si adresát zásielku nevyzdvihne do troch pracovných dní od uloženia, považuje sa posledný deň tejto lehoty za deň doručenia, aj keď sa adresát o uložení nedozvedel; toto neplatí, ak ide o doručenie obžaloby, uznesenia o podmienčnom zastavení trestného stíhania a trestného rozkazu.

Dňom uloženia zásielky aj bez vedomia adresáta o uložení nastávajú účinky doručenia. O možných následkoch doručenia uvedenou fikciou uloženia musí byť obvinený poučený pri prvom výsluchu, pri ktorom oznamuje adresu na doručovanie písomnosti (§ 34 ods. 5 Trestného poriadku). Z uvedeného vyplýva, že fikcia doručenia nastane bez ohľadu na vôľu subjektu, ktorému sa písomnosť doručuje, a to v zákonom presne predpísanom čase. Ak táto skutočnosť nastane skôr, ako si adresát písomnosť prevezme na pošte, považuje sa písomnosť už za doručенú fikciou doručenia, pretože táto nastala skôr, ako sa adresát o uložení a obsahu zásielky dozvedel. Trestný poriadok neustanovuje, že by skutočné neskôršie prevzatie písomnosti negovalo jej predošlé doručenie fikciou. Ako je zrejme z dikcie § 66 ods. 3 Trestného poriadku, fikcia nastane „aj keď sa adresát o uložení nedozvedel“. Zákon teda počíta s možnosťou, že sa adresát po fikcii doručenia dozvie alebo aj nedozvie o obsahu písomnosti. Rovnako predmetné ustanovenie jasne vymedzuje, že písomnosť sa považuje za doručенú fikciou, ak sa o nej adresát dozvedel neskôr, alebo „aj keď sa adresát o uložení nedozvedel“. To znamená, že zákon jednoznačne počíta s oboma alternatívami, ktoré by mohli nastať po fikcii doručenia (prevzatie aj neprevzatie písomnosti), čo je vymedzené práve slovom „aj“. Vo vzťahu k uvedenému je potrebné poukázať aj na fakt, že fikciu doručenia možno uplatňovať len voči osobám, ktoré už nejakým spôsobom prišli do kontaktu s orgánmi činnými v trestnom konaní a svoju adresu im uviedli alebo inak verifikovali. Je to z toho dôvodu, že fikcia doručenia počíta s tým, že sa doručovalo na adresu, ktorú daný subjekt uviedol ako adresu na doručovanie orgánom činným v trestnom konaní.

V kontexte týchto všeobecných východísk a z predloženého spisového materiálu je zrejme, že obvinenému bol rozsudok okresného súdu doručený postupom podľa § 66 ods. 3 Trestného poriadku (doručenka nachádzajúca sa na č. l. 1248) a to uložením na pošte 21. októbra 2016, s tým, že za deň doručenia v zmysle § 66 ods. 3 Trestného poriadku sa považuje tretí pracovný deň od uloženia, tzn. 26. októbra 2016. Najvyšší súd sa stotožňuje zo záverom krajského súdu, že zákonná 15-dňová lehota na podanie odvolania teda obvinenému uplynula dňom 10. novembra 2016. Obhajcovi - substitútovi JUDr. Jaroslavovi Kokavcovi prítomnému na hlavnom pojednávaní z 5. septembra 2016 uplynula zákonná lehota na podanie odvolania dňom 20. septembra 2016. Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní (č. l. 1237) rovnako vyplýva, že obhajca po vyhlásení rozsudku okresného súdu a poučení o opravnom prostriedku nepodal voči nemu odvolanie a pokiaľ ide o obvineného, že tomu bude rozsudok doručený. Obvinený podal odvolanie prostredníctvom doručovateľa (pošty) až 22. novembra 2016 (č. l. 1257a), ktoré bolo okresnému súdu doručené 23. novembra 2016 (č. l. 1251), teda obvinený podal odvolanie po zákonom stanovenej 15-dňovej lehote. Krajský súd správne skonštatoval, že skutočnosť, že obvinený si neskôr uložený rozsudok prevzal na pošte 7. novembra 2016, nemá vplyv na plynutie jeho lehoty na podanie odvolania. Aplikáciou lehoty na podanie odvolania skutočným prevzatím rozsudku sa nezákonne predlžuje lehota na podanie odvolania dotknutej osobe a pravidlá o fikcii doručenia sa mňajú účinku. Zákonodarca stanovil presné pravidlá pre doručovanie a presnú lehotu na podanie opravného prostriedku a nesprávnym výkladom o doručovaní sa zakladá nerovnoprávnosť osôb pred zákonom, keď ten, kto si prevezme písomnosť neskôr a vie o tom, čo mu bolo doručené, vlastne umelo predlžuje lehotu na podanie opravného prostriedku, ak si písomnosť neprevezme skôr, ale ponechá jej prevzatie až na koniec úložnej lehoty. Práve tomuto má predmetné ustanovenie Trestného poriadku o fikcii doručenia predchádzať, keďže všetkým adresátom (stranám) ponecháva rovnaké časové možnosti na podanie sťažnosti primárne sa odvíjajúcim od momentu, keď sa mala zásielka doručiť, nie kedy sa aj skutočne doručila (prevzala). Záverom možno zdôrazniť, že výnimkou z fikcie doručenia je podľa § 66 ods. 3 Trestného poriadku poslednej vety doručenie obžaloby, uznesenia o podmienčnom zastavení trestného stíhania a trestného rozkazu.

Možno ešte dodať, že obvinený bol o doručovaní do vlastných rúk podľa § 66 ods. 2 a ods. 3 Trestného poriadku riadne poučený, a ako vyplýva zo zápisnice o výsluchu obvineného z 15. marca 2012 (č. I. 84) poučeniu v plnej miere porozumel. Na tomto mieste je nutné pripomenúť, že obvinený má v trestnom konaní nielen práva, ale aj povinnosti, medzi ktoré nepochybne patrí aj povinnosť preberať si zásielky orgánov činných v trestnom konaní a súdu. Ako vyplýva z § 34 ods. 7 Trestného poriadku okrem uvedenia adresy, kde sa obvinenému budú doručovať aj písomnosti určené do vlastných rúk, je obvinený povinný uviesť aj spôsob doručovania s tým, že ak túto adresu alebo spôsob doručovania zmení, je povinný takú skutočnosť bez meškania oznámiť príslušnému orgánu (čo obvinený aj v priebehu konania vykonával). Ak tak neurobí, musí byť uzrozumený s tým, že bude znášať procesné konzekvencie (napr. v podobe, že písomnosť sa považuje za doručenú, aj keď sa obvinený o jej obsahu nedozvedel, prípadne môže viesť k aplikácii zaisťovacích úkonov, napríklad väzby).

Tieto dôvody viedli najvyšší súd k záveru, že v posudzovanej veci dôvody dovolania nie sú zjavne splnené, a preto dovolanie manželky obvineného T. I. H. I. podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku na neverejnom zasadnutí odmietol.

Uznesenie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.